

Jaarverslag 2015

Jaarverslag 2015

Inhoud

Samenvatting	3
1. Algemeen	7
2. Educatie en recreatie	9
3. Informatie en advies	13
4. Beheer	17
5. Financiën	21

Zaans Natuur & Milieu Centrum Jaarverslag 2015

Redactie: Tom Kisjes
Lay out: Rick Stadt-Cityline Design
Fotografie: Bart Homburg, Tom Kisjes
Cartografie: Ron van 't Veer

mei 2016

© Zaans Natuur en Milieu Centrum

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden
gebruikt zonder toestemming van het ZNMC

155.700

mensen maakten in 2015 gebruik van het Zaans Natuur & Milieu Centrum

Samenvatting

Bestuur en beleid

In het verslagjaar is in juni officieel de nieuwe naam Stichting Zaans Natuur & Milieu Centrum in gebruik genomen. Een tweetal leden Raad van Toezicht -Kees Elsinga en Jan War-naar- is afgetreden.

Personeel en vrijwilligers

De personeelsformatie bedroeg in 2015 gemiddeld 7,7 fte's, ingevuld door 10 medewerkers. Voor de Stichting werken ± 80 vrijwilligers, die onontbeerlijke hulp bieden bij een aantal activiteiten en/of beheerstaken. Onze vrijwilligers steken op jaarbasis ongeveer 12.000 uren in onze organisatie.

Recreatie en educatie

Van de ZNMC locaties* en diensten werden in 2015 door 155.700 mensen gebruik gemaakt, iets meer dan het vorige verslagjaar en ruim 10% meer dan het langjarig gemiddelde. Druk bezochte publieksactiviteit op de stadsboerderij waren het schapenscheerfeest met ongeveer 1.800 en Halloween met 1.200 bezoekers. In de heemtuin scoorde de publieksactiviteit Sprookjesbos tijdens de herfstvakantie uitstekend met ongeveer 3.000 bezoekers. Via educatieve activiteiten werden in totaal ongeveer 40.000 schoolkinderen bereikt; het equivalent van 1.600 schoolklassen en nog 14% meer dan in 2014.

Beheer

In 2015 is volgens plan - er is een meerjarenonderhoudsverwachting- het plein voor het Natuurmuseum opgehoogd en opnieuw bestraat. Op de boerderij is een oude koestal gesloopt; de andere koestal is gerenoveerd. In de heemtuin is een vlinderpad door het rietland vernieuwd.

Informatie en advies

Op ons initiatief is bij wijze van pilot vanaf 2013 het Westerwindpad van april tot oktober door een schaapskudde begraaft in plaats van gemaaid. In 2015 is deze vorm van ecologisch groenbeheer n.a.v. een evaluatie als bestendig beheer opgenomen.

Overig

In 2015 is in samenspraak met de Gemeente Zaanstad een aanloop genomen naar de aanmaak van een bedrijfsplan voor de stichting, met als doel een duurzame voortzetting van de activiteiten van het ZNMC, een verbeterd verdienvermogen en een lagere benodigde gemeentelijke subsidie.

Financiën

Het boekjaar 2015 werd afgesloten een batig saldo van € 33.932,-
Conform het bestuursbesluit in het voorjaar van 2016 wordt het saldo 2015 toegevoegd aan de algemene reserve en bestemmingsreserves.

- stadsboerderij Darwinpark
- natuurmuseum E. Heimans
- heemtuin Zaandam
- schooltuinen Zaandam

12.000

mensuren werden in 2015 door vrijwilligers aan ons besteed.

1. Algemeen

1.1 Organisatie

De Stichting Zaans Natuur & Milieu Centrum, hierna te noemen ZNMC, beheert een aantal educatieve, recreatieve, en informatieve publieksvoorzieningen in en namens de Gemeente Zaanstad: stadsboerderij Darwinpark, schooltuinen Darwinpark, natuurmuseum E. Heimans en heemtuin Burg. In 't Veldpark.

1.2 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht en bestuur/directie kwamen in 2015 viermaal bijeen.

De nieuwe bestuursvorm, het Raad van Toezicht model, is door middel van nieuwe statuten per 17-06-2015 vastgelegd.

Samenstelling RvT: zie bijlage III

1.3 Personeel

In 2015 bestond de gemiddelde personeelsformatie (7,7 ftp) uit: 9 reguliere, voornamelijk parttime medewerkers (7,4 ftp) en 1 seizoenmedewerker (0,3 ftp).

1.4 Vrijwilligers

het ZNMC beschikt over de onontbeerlijke hulp van ongeveer 80 vrijwilligers, die jaarlijks 12.000 mensuren aan de diverse ZNMC voorzieningen besteden. Deze organiseren jaarlijks meermalen gezellige bijeenkomsten voor de vrijwilligers. In november is er een gezamenlijk uitje geweest naar het nieuwe provinciale archeologisch depot en bezoekerscentrum "Huis van Hilde" te Castricum.

1.5 ARBO

NME was in 2015 aangesloten bij Arbo-organisatie Regio Poortwachters/Ideo BV.

Het ziekteverzuim-percentage in 2015 bedroeg 0,47%.

40.000

schoolkinderen werden in 2015 bereikt via educatieve activiteiten.

2. Educatie en recreatie

In 2015 maakten ongeveer 155.700 mensen recreatief en/of educatief gebruik van het ZNMC. Iets meer dan in het vorig verslagjaar en 10% meer dan het langjarig gemiddelde. Via educatieve activiteiten werden in totaal ruim 40.000 schoolkinderen bereikt; 14% meer dan in 2014, en het equivalent van ongeveer 1.600 schoolklassen.

2.1 Stadsboerderij Darwinpark

De boerderij trok in 2015 76.200 bezoekers, 9% minder dan in 2014 en 6% minder dan het langjarig gemiddelde.

Het jaarlijkse schapenscheerfeest en Halloween sprongen er uit met ongeveer 1.800 en 1.200 bezoekers. Traditiegetrouw werden naast de eigen schapen ook de 250 schapen van de schaapskudde op het Westenwindpad geschoren.

2.2 Natuurmuseum E. Heimans

Het natuurmuseum ontving 9.600 betalende bezoekers. Ongeveer 30% meer dan in het vorige verslagjaar en het langjarig gemiddelde.

In 2015 werden de wisselexposities "Dino's", "Rode oortjes" en "Toverboerderij" aangeboden. "Dino's" sloeg alle bezoekersrecords ...

Er werden in/bij/door het museum weer diverse publieksactiviteiten aangeboden, in samenwerking met geologische vereniging Amathysta, de KNNV afd. Zaanstreek en Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. In het verslagjaar maakten diverse verenigingen en organisaties samen ± 75 dagdelen gebruik van het museumgebouw voor vergaderingen, lezingen of cursussen.

De openstelling van het museum is alleen mogelijk dankzij de inbreng van de museumvrijwilligers.

2.3 Heemtuin

Sinds een deel van het Burg. In 't Veldpark enkele jaren geleden aan de heemtuin is toegevoegd -en de tuin zichtbaarder en bereikbaarder werd voor parkbezoekers- is het aantal bezoekers spectaculair gestegen. In 2015 zijn 31.900 bezoekers geteld. Nog weer 11% meer dan in 2014.

In 2015 werden in de heemtuin 1.000 schoolkinderen ontvangen in het kader van een educatieve activiteit. Er werden diverse publieksactiviteiten aangeboden, waaronder een Sprookjesbos in de herfstvakantie met ongeveer 3.000 bezoekers. Uitvoering van beheer en activiteiten in de heemtuin leunen in sterke mate op de inbreng van de vrijwilligersgroep.

2.4 Natuur- en milieu educatie

Jaarlijks biedt het ZNMC een educatief jaaraanbod aan ten behoeve van de basisscholen in de Zaanstreek. Het aanbod bestaat voornamelijk uit lessen, excursies en leskisten. In schooljaar '14-'15 was de respons van de Zaanse basisscholen 91% en werd ingeschreven op 565 lesactiviteiten.

Het met lessen/excursies, leskisten en lespakketten bereikte aantal van 29.100 basisschoolleerlingen (excl. schooltuinwerk en brede school) is in de Zaanstreek ongeëvenaard.

Op educatief vlak wordt samengewerkt met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Staatsbosbeheer en de Gemeente Zaanstad. Jaarlijks worden door het ZNMC rondleidingen op de rioolwaterzuivering in Zaanadam verzorgd: 1.400 schoolkinderen namen deel aan een rondleiding met een luchtje. In samenwerking met Staatsbosbeheer organiseren we jaarlijks vaarexcursies in Guisveld en Oostzanerveld: 94 rondvaarten voerden 3.200 basisschoolleerlingen door de Zaanse veenweide.

Door de educatief medewerker en vrijwilligers zijn ook dit jaar een aantal vertrouwde publieksactiviteiten op locatie georganiseerd, waaronder een Kinderboekenweek-activiteit in het Zaantheater en inbreng tijdens de kinderboekenmarkt op de Zaanse Schans.

2.5 De schooltuinen

In het tuinseizoen 2015 verzorgden 445 basisschoolleerlingen hun eigen tuintje, 5% minder dan het langjarig gemiddelde. Aangezien alle kinderen hun tuintje \pm 20 maal bezochten, komt dat neer op een bezoekersaantal van \pm 9.500, inclusief de ongeveer 400 bezoekers van de jaarlijkse open avond.

700

kilo wol is er in 2015 tijdens het schaapscheerfeest op de stadsboerderij van de schapen afgeschoren.

3. Informatie en advies

Voornaamste taken:

Projecten:

Op het gebied van diensten en projecten voor verschillende opdrachtgevers vervult het Zaans Natuur & Milieu Centrum (ZNMC) de volgende taken:

- **Kennisuitwisseling, educatie en beleving**
educatieve projecten, lezingen, excursies, korte cursussen en informatie over lokale ontwikkelingen op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid.
- **Organisatie en communicatie**
ondersteuning bij de organisatie van projecten, activiteiten en campagnes en tevens verzorgen wij de werving en communicatie, kortom, wij ontzorgen.
- **Onderzoek en advies**
leveren van betrouwbare natuurgegevens, quickscans, soortenonderzoek, ecologisch onderzoek, natuuronderzoek, flora en fauna monitoring en gericht advies op het gebied van groenbeheer en ruimtelijke ontwikkelingen.

Milieuplatform:

Het ZNMC is lid van het Milieuplatform, een adviesorgaan van de Gemeente Zaanstad. In 2015 is het dit platform opgeheven en (deels) overgegaan in het Zaans Natuur & Milieu Overleg (ZNMO). Het ZNMC heeft dit proces begeleid vanuit de voorzittersrol.

Secretariaat ZNMO:

Het ZNMC vervult de secretariaatsfunctie van het Zaans Natuur & Milieu Overleg. Er zijn ZNMO informatieavonden georganiseerd rondom de thema's "ontwikkeling van het Nederlandse natuurbeleid", "luchtkwaliteit" en "roofvogels in gevangenschap".

Landelijke pers bij de aanplant van het "tiny forest" in het Darwinpark van Zaandam

Een greep uit de werkzaamheden van het ZNMC in 2015:

- Op voorspraak van het ZNMC is in 2015 het ecologische beheer van het Westerwindpad door een schaapskudde als bestendig beheer opgenomen.
- Ondersteuning dierenwelzijnsbeleid (o.a. ganzenbeleid en advies bij overlastsituaties).
- Uitvoering van educatief lespakket met posters van stadsvogels voor Zaanse basisscholen (i.s.m. vogelbeschermingswacht Zaanstreek).
- Advies t.b.v. planning maaibeheer inzake Flora- en Faunawet.
- Advisering m.b.t. schonen van watergangen.
- Organisatie en coördinatie van en deelname aan "De Nacht van de Nacht"; met in 2015 voor het eerst 500 betaalde bezoekers.
- Organisatie van symposium over en aanleg van een Tiny Forest en controle bosje.
- Deelname aan landelijke werkgroepen zwerfafval en energie m.b.t. de rol van nme.
- Voorstel voor educatief project m.b.t. 'afval is grondstof', i.s.m. gemeente Zaanstad en HVC.
- Deelname aan landelijke werkgroepen zwerfafval en energie m.b.t. natuur- en milieu educatie.
- Coördinatie ontwikkeling, inrichting en beheer van nieuwe website Zaans Natuur en Milieu Centrum.

Eind 2015 is -tijdens besprekingen met de Gemeente Zaanstad over een bedrijfsplan voor het ZNMC- besloten om het onderdeel Informatie & Advies af te stoten, omdat onvoldoende mogelijkheden werden gezien om I & A te vercommercialiseren.

20.000

extra bezoekers per jaar heeft de uitbreiding van de heemtuin opgeleverd.

4. Beheer

4.1 Stadsboerderij Darwinpark

Jaarlijks wordt -binnen de financiële mogelijkheden- onderhoud verricht aan het 3 ha grote boerderijterrein; opstallen, paden en groen. De onderhoudstoestand baart enige zorg. Hetzelfde geldt voor het terrein, dat te kampen heeft met een slechte waterdoorlaatbaarheid. Om de staat van onderhoud en de te verwachten kosten in beeld te krijgen is een Meerjarenonderhoudsverwachting opgesteld door een extern bureau.

In het verslagjaar is een oude koestal gesloopt; een andere is gerenoveerd.

Ruim tien jaar geleden is door Odion in samenwerking met het ZNMC gestart met een leerwerkproject op stadsboerderij Darwinpark. Odion is een dienstverlenende organisatie voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking. Een deel van het in 2012 gerealiseerde Odion onderkomen wordt door het ZNMC gebruikt als overdekte buitenopslag en als werkplaats.

Eigen inkomsten verkrijgt de boerderij door horeca-activiteiten en de verkoop van boerderijproducten, zoals eieren, honing en dieren. Op de boerderij werden in het verslagjaar ongeveer 250 dieren geboren. Uit de bijenstallen op boerderij en schooltuinen werd door de NME-imker in 2015 50 kilo honing geogst; wederom een slecht honingjaar.

4.2 Natuurmuseum E. Heimans

Het museum (en het kantoor) zijn gevestigd in een bijna 50 jaar oude, voormalige kleuterschool, die in 1966 als semipermanent gebouw is neergezet ...

In 2015 is het plein westelijk van het museumgebouw opgehoogd, voorzien van een nieuw puttenstelsel en bestraat met nieuwe tegels.

4.3 De Heemtuin

Door de uitbreiding aan de zuidzijde heeft de tuin aan zichtbaarheid gewonnen en is ook het bezoekersaantal spectaculair gestegen, mede door de ligging van een bestaand, doorgaand pad in het uitbreidingsdeel. Die stijging van ongeveer 20.000 extra bezoekers heeft zich gestabiliseerd.

In 2015 is vooral aandacht besteed aan renovatie van het vlonderpad door het rietland en renovatie van overige paden.

Sprookjesbos in de heemtuin van Zaandam

4.4 Schooltuinen

Ook hier kon dankzij de vrijwilligers van de schooltuinen het regulier onderhoud op een goede wijze worden uitgevoerd. NME voerde in het verslagjaar ook het schooltuinwerk in Oostzaan uit, in samenwerking met schooltuinvereniging De Vitaminebron.

150.000

euro vindt de lezer niet terug in ons financieel resultaat;
het betreft de (minimale) loonwaarde van de 12.000 uren, die vrijwilligers
het afgelopen jaar in onze organisatie hebben gestoken ...

5. Financiën

Het boekjaar 2015 werd afgesloten met een saldo van € 33.932,-
Conform het bestuursbesluit in het voorjaar van 2016 wordt het saldo 2015 toegevoegd
aan de algemene reserve en bestemmingsreserves.

Een beknopt overzicht van baten en lasten treft u als bijlage II aan.

De complete jaarrekening 2015 wordt separaat uitgegeven.

Rekening van baten en lasten boekjaar 2015

	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2014	2015	2015
	€	€	€
BATEN			
Subsidies	512.568	522.800	534.979
Opbrengst activiteiten	90.169	81.000	108.137
Overige opbrengsten	14.105	37.000	16.310
	<u>616.842</u>	<u>640.800</u>	<u>659.426</u>
KOSTEN			
Directe personeelskosten	423.243	423.000	435.948
Indirecte personeelskosten	10.359	12.000	10.899
Huisvestingskosten	58.461	97.500	88.384
Organisatiekosten	27.109	33.500	37.259
Activiteiten / Educatie	44.149	43.500	53.004
	<u>563.321</u>	<u>609.500</u>	<u>625.494</u>
Resultaat	53.521	31.300	33.932

Conform het bestuursbesluit d.d. 01-06-2016 wordt het saldo 2015 toegevoegd aan de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Producten boekjaar 2015

	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2014	2015	2015
	Aantal bez./gebr.	Aantal bez./gebr.	Aantal bez./gebr.
Kinderboerderij Darwinpark	83.700	80.000	76.200
Heemtuin Zaandam	28.600	25.000	31.900
Biologisch lescentrum	25.400	23.500	29.100
Natuurmuseum E.Heimans	7.400	9.000	9.600
Schooltuinen	500 deeln. x 20 bez.=	500 x 20=	445 x 20=
	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>	<u>8.900</u>
	155.100	147.500	155.700

Raad van Toezicht en bestuur per 31-12-2015

E.R. HOORN	voorzitter
A. THOOLEN-MINNESMA	lid
D. VAN DE GEER	lid
E.J.M. RIJKHOFF-OOSTERHUIS	lid
N.W.M. GRANDIEK	lid
T. KISJES	bestuurder/directeur